

СТАНОВИЩЕ

За дисертационния труд на АСЕН ГЕОРГИЕВ ГЕОРГИЕВ

„Личните дневници в специализирани библиотечни колекции в България“

/Свидетелствата на Петър Динеков и Борис Делчев/

Докторантът Асен Георгиев работи дълги години в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Като ръководител на Издателския център на библиотеката той започна от 2010 г. да се занимава с личните дневници, съхранени в Български исторически архив и така проучи и подготви за издаване бележките на видни наши писатели и учени като Антон Стпрашимиров, Константин Константинов, Петър Динеков и др. След това, когато стана през 2017 г. докторант към Катедра БИН съвсем естествено се появи и темата на бъдещата му дисертация. За тази тема той вече беше подготвен и беше навлязъл навътре в нея.

Още в началото на становището си искам да подчертая, че пред нас стои един вече зрял труд на автор, успял да осмисли и политически да „преживее“ необходимостта от водене на дневник и основните причини, които подтикват хората на интелектуалния труд да правят свои лични и не толкова лични записки. Слагам акцента върху политическия елемент на дисертацията, защото това е и акцентът на докторанта, който има своите пристрастия и не се бои да ги изразява. Въпросът беше в това да се обоснове необходимостта от сериозно проучване като израз на „друга гледна точка“ /независимо в какъв аспект/ на личните дневници, които се съхраняват в специализираните библиотечни и други публично достъпни колекции, тъй като в последните тридесетина години се издават тук и там немалко лични дневници, които разкриват различен поглед към действителността на двадесетото столетие в България. Тези дневници обаче в доста случаи,

както се оказва, са частно притежание и ние не можем да бъдем сигурни в достоверността им и не можем да знаем дали някои цитати не са извадени от определен контекст и по този начин изопачени. Ето защо аз подкрепям текста на А. Георгиев, който работи само с дневници, които е използвал De viso. Като всеки първи по рода си труд той има редица недостатъци, но изнася необикновено интересен материал за размисъл и си струва не само да бъде прочетен, но и, след съответните редакционни промени, да бъде издаден.

Дисертационният труд обхваща 305 / всъщност реално 360/ страници и е разделен на 5 неравномерни глави: 1 глава – „Дневникът – терминологични въпроси“; 2 глава – „Историческо развитие на дневника като жанр“ ; 3 глава – „Личният дневник – особености, типология, спорни въпроси“; 4 глава – „Дневниците в институциите на паметта“; 5 глава – „Личните дневници в България“. В началото са дадени множество интересни данни за възникването на личните дневници от древността до съвременното ни; с други думи от Игнаций Лойола до Петър Динев. Докторантът развива и своя теория за възникването на дневниците и техните първообрази на българска почва, която, макар и спорна, заслужава внимание. Внимание заслужават и ценните данни за специални колекции в институциите на паметта, които пазят лични дневници, за новите институции, създадени специално за събирането и съхраняването на всякакви лични дневници, както и сведенията за различни сайтове, посветени на личните дневници. Определено обаче най-ценни са множеството цитати, които са изнесени в текста на дисертацията, за избора на които поздравявам докторанта. Да, наистина цитатите са много, но въпреки всички критични бележки в това отношение, които авторът получи на вътрешната защита, отказа да ги съкрати. И беше прав – обяснението,

което е дал в защита на използването им, е съвсем убедително. Те говорят сами за себе си и правят работата му изключително четивна.

Личните дневници могат да бъдат разглеждани от различни гледни точки, в тях всеки запис би могъл да бъде коментиран по различни начини. На практика темата е неизчерпаема. В този смисъл елементите, които докторантът е избрал да анализира са толкова добри, колкото биха били и всички други. Той е обърнал специално внимание на причините, поради които всеки от известните наши творци е започнал да си води записки, на „началата“ на личните им дневници, както и на „краищата“ им - на това как завършват, кое „прекъсва“ воденете на записки и защо има „паузи“ в редовното им попълване. Основното, което го вълнува обаче е политическата обстановка, в която се водят дневниците, политическите трусове, които предизвикват настървеното им писане, обстоятелствата, които не позволяват онова, което е скрито в тях, да бъде споделяно публично или да бъде публикувано и да стане обществено достояние. Кое налага и поставянето на условия за използването им във времето, особено онези, които са писани специално, за да бъдат в един момент споделени с читатели, доста след смъртта на авторите си. Академик Динеков например бе записал, че волята му е дневниците му да се отворят десет години след неговата смърт. По късно бе зачеркнал цифрата 10 и бе написал върху тетрадките „15 години след моята смърт“. Защо? Какви са пораженията на цензурата и най-вече на автоцензурата върху текстовете? Дисертацията поставя тези и други сериозни въпроси, които не винаги имат точен и еднозначен отговор.

Сред достойнствата на дисертационния труд е и разискването на морално-етичните проблеми, които стоят пред изследователя и издателя на лични дневници. Необходимо ли е всичко да бъде издадено, анализирано, „осветлено“ или трябва да се спазва известна дискретност по отношение на

интимните моменти , на здравословните и други лични проблеми, споделени на страниците на дневника и явно непредназначени за чуждо око. Докторантът е изказал ясно мнението си и по тези въпроси, които по принцип са спорни и по които няма пълно съгласие сред изследователите. Трябва да имаме предвид обаче и факта, че той е избрал за основни „свои герои“ двама души, които всъщност са писали дневниците си с идеята те да бъдат четени и публикувани след време и са се постарали да включат в тях само онова, което е можело, според техните разбирания, да бъде прочетено от всички.

В заключение на кратките си бележки искам да подчертая, че според мене обсъжданият труд на Асен Георгиев може би се отличава до известна степен от традиционния тип дисертация, но има своите важни приноси моменти. Авторът е изградил и доказал своя цялостна концепция за личните дневници, каквато се представя за първи път. Тя може да бъде критикувана, но не може да бъде отречена. Ето защо се обръщам към уважаемото Научно жури с молба на Асен Георгиев Георгиев да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки.

24. 07. 2020.

/Проф. дфн Боряна Христова/